

5.2.4.1 Bilansihalduritele teostatav bilansi selgitus

Bilansihaldurite avatud tarne ehk eabilanss tuleneb bilansiplaaniga esitatud lõplike määratud tarnete, bilansipiirkonnas aktiveeritud reguleerimistarnete ja bilansipiirkonnas selgitatud mõõdetud tarnete vahena.

Määratud tarded ja aktiveeritud reguleerimistarded on süsteemihalduril olemas tehingupõhiselt fikseerituna. Mõõdetud tarded aga kogutakse mõõtepunktidest, mille edastavad Andmelattu kõik Eestis tegutsevad võrguettevõtjad (võrguettevõtjad on kohustatud edastama tunnimõõteandmed kõikide mõõtepunktide kohta Andmelattu). Andmeladu edastab alati automaatselt kõik mõõteandmed edasi mõõtepunktiga seotud avatud tarnijale, kuid siinjuures Andmeladu arvutab ka bilansiselgituse jaoks vajalikud koondmõõteraportid järgmiselt:

1. Igale võrguettevõtjale arvutatakse koondraport kauplemisperioodide lõikes tema võrgus võrgulepingute mahus edastatud koguste kohta jaotatud avatud tarnijate lõikes;
2. Igale avatud tarnijale arvutatakse koondraport kauplemisperioodide lõikes tema avatud tarne lepingutega mõõtepunktide mahus edastatud koguste kohta võrguettevõtjate lõikes;
3. Igale bilansihaldurile arvutatakse koondraport kalendrikuu kohta kauplemisperioodide lõikes kogu tema avatud tarne ahelas lepingutega edastatud koguste kohta teiste avatud tarnijate ja võrguettevõtjate lõikes;
4. Igale bilansihaldurile arvutatakse koondraport kauplemisperioodide lõikes tema bilansipiirkonnas olevate bilansiselgituse mõõtepunktide summas, mis arvatakse bilansihalduri bilansiselgituse piirkonda (nn IN piirimõõtepunktid);
5. Võrguettevõtja bilansihaldurile arvutatakse koondraport kauplemisperioodide lõikes tema bilansipiirkonnas olevate bilansiselgituse mõõtepunktide summas, mis lahutatakse maha tema bilansiselgituse piirkonnast (nn OUT piirimõõtepunktid). Bilansipiirkonnast lahutatakse maha need mõõtepunktid, kus turuosalise mõõtepunkti bilansihaldur ja võrguettevõtja bilansihaldur on erinevad isikud.

Koondraportid arvutatakse kalendrikuu põhiselt ja edastatakse bilansihalduritele järgmise ajakavaga (tabel 2):

- Iga päev kella 14.00ks edastatakse eelmise päeva mõõteandmetega raportid (sh on mõõteandmeid kehtiva kalendrikuu algusest alates);
- Kalendrikuu 1. kuupäeval arvutatakse tagasiulatuvalt kaks kuud ja kolm kuud tagasi mõõteandmed kalendrikuu kohta;
- Kalendrikuu 8ndal kuupäeval arvutatakse eelmise kalendrikuu mõõteandmed, mis on aluseks esialgseks bilansiaruandeks;

Tabel 2 Näide mõõteandmete koondraportite arvutamise ajakavast

	Jaanuarikuu mõõteandmete koondraport	Veebruarikuu mõõteandmete koondraport	Märtsi mõõteandmete koondraport
Esialgne bilansiaruanne	8. veebruar	8.märts	8.aprill
Lõplik bilansiaruanne	1.aprill	1.mai	1.juuni

Bilansihalduritele selgitatakse bilansipiirkondade avatud tarnet kalendrikuu kohta alljärgnevalt:

- Andmeladu arvutab võrguettevõtjate poolt esitatud mõõteandmete alusel bilansihaldurite bilansipiirkondade esialgsed koondraportid iga kuu 8. kuupäevaks;
- Süsteemihaldur koostab bilansihaldurile eelmise kalendrikuu esmase bilansiaruande, mille esitab bilansihaldurile hiljemalt iga kuu 15. kuupäevaks;
- Juhul, kui bilansihalduri bilansipiirkonna avatud tarne ahelas on pärast esialgse bilansiaruande väljastamist täpsustunud mõõteandmete kogused, esitab süsteemihaldur lõpliku bilansiaruande hiljemalt kolme kuu jooksul pärast selgituse kalendrikuud. Selleks arvutatakse Andmelaos võrguettevõtjate poolt esitatud mõõteandmete alusel bilansihaldurite bilansipiirkondade lõplikud koondraportid kaks kuud hiljem kuu 1. kuupäevaks (nt: jaanuarikuu lõplikud koondraportid bilansiselgituseks arvutatakse 1.aprillil).

Bilansiaruanne sisaldab iga kauplemisperioodi kohta järgmisi andmeid:

- Bilansihalduri summaarsed mõõdetud tarded bilansihalduri bilansipiirkonnas;
- Bilansihalduri summaarsed määratud tarded;
- Bilansihalduri piirkonnas aktiveeritud reguleerimistarded;
- Bilansienergia ostu- ning müügihinnad ja ostetud või müüdud bilansienergia kogumaksumus, mis saadakse bilansienergia koguse ja selle hinna korrutamise teel;
- Eelmistel perioodidel müüdud ning ostetud bilansienergia koguste ja/või hindade paranduste kohta.

Tabel 3 Ebabilansi ehk avatud tarne arvutuse näide bilansihalduri bilansiaruandes

EBABILANSI ARVUTUS BILANSIARUANDEKS	Kogus, MWh
1. BILANSIPLAAN (Päev-ette ja päevasisene turg, kuni 1 tund ette)	-5
1.1 TARBIMISE PROGNOOS	-10
sh ost elektrikörsilt	-9
sh ost teiselt bilansihaldurilt	-1
1.2. TOOTMISE PROGNOOS	5
sh müük elektrikörsile	5
2. REGULEERIMISTARNE (süsteemihalduri tunnisene tellimus)	1
sh portfellis elektrijaama ülesreguleerimine	1
3. MÕÕDETUD TARNED	-5
sh tootmine	6
sh tarbimine	-11
4. AVATUD TARNE EHK EBABILANSS	-1

Tabelis 3 toodud näites jäi bilansihalduril selles tunnis 1 MWh elektrienergiat puudu, mille müüs talle bilansienergia hinnaga süsteemihaldur.